

Karlos Perez de Armiño

GOSEAREN IKERLARI

DATU-BILATZAILEEN SEGURTASUNA GOGOAN

“Duela urtebete-edo amaitu genuen taktika belikoen eta gosearen arteko lotura neurtzeko metodologia garatzen, eta harrez gero, metodologia hori herrialde jakin batean aplikatzen saiatu da Gosearen Kontrako Ekintza erakundeak. Baina ezin dut esan zer herrialde den, han dauden kideen segurtasuna arriskuan ez jartzearen. Oso informazio labaina da, kontu handiz hartzekoa, azken batean krimena delako gerra-arma modura gosea nahita eragitea, eta, beraz, eragileak nazioarteko epaitegietara eraman daitezke datu horiek erabiliz. Beraz, modu orokorrean aurkeztu genituen metodologiaren lehen emaitzak, joan den maiatzean, datuak nongoak ziren aipatu gabe”.

“Gosea erabiltzen ari dira berriz ere gerrarako arma gisa”

EHUn Nazioarteko Harremanetako irakaslea da Karlos Perez de Armiño (Bilbo, 1964), eta, era berean, unibertsitate barruko Hegoa institutuko kide ere bada. Beti kezkatu izan da elikaduraren segurtasunaz eta, azken boladan, gerrako taktikek gosearen sorreran duten eragina neurtzeko metodologia bat garatzen ibili da hark zuzendutako Hegoaren lantalde bat, Gosearen Kontrako Ekintza erakundearekin lankidetzan.

 UNAI BREA HODEI TORRES

Gosearen eta gatazken arteko lotura. Gaia berpizten ari da, nonbait.

Bai, nazioartean pil-pilean dago, eta ekimen politiko, sozial eta juridikoak daude martxan. Batez ere Afrikan, Afrikako gerra zibiletan dago gaia puri-purian, baita Ukrainako gerran ere. Han, diktadura-gerrako arma modura erabiltzen ari da gosea, eta horrek ere piztu du interesa.

Baina aspaldikoa da kontua, ezta?

Lotura argia dago gatazka armatuen eta gosearen artean, eta bereziki gerra zibilen eta gosearen artean. Azkeneko hamarkadetan, 80ko hamarkadatik edo, munduan dauden gerra gehienak zibilak dira, eta ezaugarri bat dute: populazio zibila normalean etsaitzat jotzen dela, eta, beraz, gerra-taktika asko haren kontrakoak direla.

Herritarrak zuzenean zigortzeko?

Bai. Lekuz aldatzera behartuz, baliabide ekonomikoak eta lurrak kenduz... Krisialdi humanitarioak sortzen dituzten taktikak erabiltzen dira eta gerra gehien sufritzen du-

tenak zibilak dira. Beraz, batetik, lotura hori dugu: gerrek gosea sortzen dute. Eta hori frogatzen duen datua da goseteak, ez gose kronikoa baizik eta elikadura krisi zehatz eta gogorrek jasaten dituzten pertsona gehienak, gatazkan dauden herrietan bizi direla. Hondamendi naturalak ere gosea eragiten dute, baina gerra da sortzaile nagusia. 2020an, elikadura segurtasun gabezia larria zuten 135 milioi pertsonen artean, 77 milioi gatazka armatua zegoen herrialdeetan bizi ziren.

Hala ere, zehazki, gosea armako gerra modura erabiltzeaz ari gara.

Bai, azken hamarkadetan nagusiki ari dira ikertzen. Izan ere, historia luzean zehar erabili den praktika bat da, baina Gerra Hotza amaitu zenetik gainbeheran zihoala zirudien; aldiz, gutxi gorabehera 2017tik ikusten ari gara berriz ere agertzen ari dela gosea gerra-arma modura erabiltzeko taktika. Urte hartan Nazio Batuek ikusi zuten bazeudela lau gosete berri eta larri, eta, lau kasu horietan, gosea arma modura erabiltzen ari zirela, nahita.

“Batuetan, taktika baino, planteamendu orokorra izaten da hornikuntza etetea. Adibidez, Sirian ezin daiteke janaririk sartu. Laguntza humanitarioa ere eteten da, eta hori debekatuta dago nazioarteko zuzenbidean”.

Zein dira herrialde horiek?

Nigeriako ipar-ekialdea, Yemen, Somalia eta Siria. Lauretan, zibilen kontra erabiltzen dute, eta horrek gaiarekiko interesa berpiztu du, arlo akademikoan zein operatiboan. Arlo akademikoan, uhin berri bat eratu da gaia kontrako noranzkoan ere aztertzeko. Alegia, zer neurritan elikadura segurtasunaren alde egiten diren politikak, programak... Erabilgarriak diren gatazkak ekiditeko.

Eta arlo operatiboan?

Gobernuz kanpoko erakunde batzuk, eta NBEko agentziak, lan egiten ari dira gosea arma modura erabiltzen dutenek beren erantzukizunari aurre egiteko eraren bila. Hau da, nola zigortu daitezke eragile horiek, nola eraman nazioarteko auzitegiatara.

Nazioarteko zuzenbidean gaia ez dago ondo zehaztuta, ala?

Hori hirugarren arloa da, arlo juridiko-politikoa. Zibilei ezin zaizkie elikagaiak kendu gerretan, Genevako hitzarmenek debekatu egiten dute, argi eta garbi esanda, gainera. Indarkeria erabil dezakezu militarren kontra, baina zi-

bilan bizitza, baliabideak, janaria, ura eta osasun zerbitzuak errespetatu behar dira. Kontua da araua oso lausoa dela, eta Genevako itunak gero eta sarriago bortxatzen dira. Hartara, 2018an NBE-ren Segurtasun Kontseiluak oso ebazpen garrantzitsua onartu zuen. Batetik, aitortu zuen gosea gerra-arma modura erabiltzen ari dela. Bigarrenik, espresuki debekatu zuen. Eta azkenik, hori zigortzeko ate bat zabaldu zuen.

Ate bat.

Bai, egia da ebazpenak ez duela biderik zehazten zigorra ezartzeko, baina, edonola ere, ebazpenak eragin du gaia nazioarteko arkitekturaren organo go-renera eramatea, Segurtasun Kontseilura. Mugarri diplomatikoa izan da, Genevako Hitzarmenak dioena berrindartzen baitu. Arazoa da oso informazio urria daukagula gai horretaz. Elikadura segurtasunaren eremuan alerta goiztiarreko sistemak daude, eta informazioa jasotzeko hainbat metodologia erabil daitezke (sateliteak, tokian tokiko inkestak, uzten eta prezioen analisiak), elikadura-krisialdi bat sortzen ari den aurreikusteko. Baina sistema horiek ia

ez dute jasotzen daturik gerra-taktikei buruz, eta, batez ere, taktika horiek gosearen sorreran duten eraginari buruz. Ez da ikertu, ez dago tokiko informazio zehatzik. Eta nahi badugu krimen horiek zigortzea eta iritzi publikoa ohartaraztea, froga zehatzak behar ditugu. Horregatik planteatu zuen Gosearen Kontrako Ekintzak metodologia zehatza garatu behar genuela informazio hori jasotzeko eta datuak kontrastatzeko.

Nola eragiten da gosea gerretan?

Batuetan, taktika baino, planteamendu orokorra izaten da hornikuntza etetea. Adibidez, Sirian ezin daiteke janaririk sartu. Laguntza humanitarioa ere eteten da, eta hori debekatuta dago nazioarteko zuzenbidean.

Eta zehatzago?

Esaterako, ur-putzuak pozoituz, abereak lapurtuz edo hilez, uztak edo biltegiak hondatuz, edota pertsonen aurkako lehergailuak jarriz. Esaterako ere, landa-eremuen aurkako erasoak sarri egiten dira, kalte zuzenak eragiteko edo modu ez horren zuzenean, espekulazioa baliatuz, janariaren prezioa igoarazteko. ●